

GORAK OKUS JAVNE RASPRAVE

ŠTO VAM DONOSIMO U OVOM BROJU?

- ⇒ Gorak okus javne rasprave : golf igralište kod Motovuna
- ⇒ Uskoro kreće odvojeno sakupljanje otpada u Puli
- ⇒ Mobilizacija studenata!
- ⇒ Plan upravljanja slivom rijeke Mirne
- ⇒ Dijalogom do održive energije

ZELENI TELEFON

U listopadu smo primili 26 prijava građana na Zeleni telefon. Od toga: gradnja 1, otpad 7, zelenilo 4, zrak 6, razno 5, tlo 1, vode 1, životinje 1.

U Motovunu je 21. listopada održana javna rasprava o Studiji utjecaja na okoliš golf igrališta Brkač u dolini Mirne, koju je moderirao načelnik Općine, g. Vugrinec. U općinskoj prostoriji natiskalo se 40-ak građana. Na početku su predstavnici Instituta građevinarstva Hrvatske prezentirali Studiju utjecaja na okoliš, a potom su uslijedila pitanja prisutnih. Civilizirani početak rasprave moderator je ubrzo pretvorio u vrlo mučnu situaciju, nabijenu neprimjerenim tonovima, osobnim uvredama, prijetnjama krivičnim prijavama, neistinama i prozivanjem. Vrlo neugodna situacija za sve one koji su na raspravu došli iznijeti svoje sugestije i primjedbe. Jedan dio prisutnih otvoreno je osporio pravo onima koji nisu rodnom iz tog kraja da se izjašnjavaju o projektu odnosno netrpeljivost prema "strancima".

Netolerantni stav pokazan na javnoj raspravi u Motovunu ukazuje na činjenicu da se, kad je o razvijenosti demokracije riječ, mi još uvijek nalazimo u vrtiću. Javne rasprave su mjesto na kojem bi građani trebali postavljati pitanja i primjedbe na studije utjecaja na okoliš, a odgovorni predstavnici javne uprave i investitora ozbiljno uzimati u obzir te primjedbe, argumentirano odgovarati i, na kraju, mišljenje javnosti asimilirati u konačnu odluku. Javna rasprava nije mjesto na kojem se prisutni, među njima i predstavnici stranke na vlasti i investitora, glasovanjem izjašnjavaju za ili protiv golfa i na kojem se likujući konstatira da je lokalna zajednica većinom za.

Ne, samo je većina prisutnih bila za. Da je javna rasprava bila organizirana u Zelenoj Istri, na primjer, najveći broj prisutnih bili bi prijatelji Zelene Istre, ljudi skloniji održivom razvoju. Rok određen za davanje primjedbi na Studiju utjecaja na okoliš ističe tek 8. studeni i građani koji nisu sudjelovali na raspravi imaju još vremena za pisanje primjedbi.

Ono što se događa oko golfa u dolini Mirne mogli bismo nazvati moralnim bankrotom lokalne zajednice - zaslijepljeni pohlepom upustili su se u projekt kojim su inicirali prodaju i uništenje jednog od najljepših istarskih krajolika. Svijest o vrijednostima vlastite prirodne i kulturne baštine pojela je gramzivost. Gotovo je nevjerojatna ravnodušnost koju su pokazali prema planiranoj prenamjeni najvrjednijeg poljoprivrednog zemljišta u golf terene, prema pretjeranoj upotrebi pesticida, ubijanju i "protjerivanju" životinja, pretjeranoj potrošnji vode za potrebe zalijevanja golf igrališta, izmjeni biljnog pokrova na 44% površine, izmjeni krajolika novim oblikovanjem terena za potrebe zanimljivosti igre golfa itd. Prema Prostornom planu Istarske županije Motovun i njegova okolica imaju status zaštićenog krajolika. Državni zavod za zaštitu prirode je dolinu Mirne proglasio dijelom Nacionalne ekološke mreže.

Osim tog sasvim izvjesnog značajnog negativnog utjecaja na okoliš, postoje mnoga pitanja koja su ostala bez odgovora. Predstavnica Zelene Istre je na raspravi skrenula prisutnima pažnju na odredbu iz Programa prostornog uređenja RH : "...osigurati provođenje i kontrolu zabrane pretvaranja poljoprivrednog zemljišta u druge namjene..." i postavila je pitanje o točnoj količini poljoprivrednog zemljišta prenamijenjenog u golf igralište i građevnu zonu: radi li se o 76 ha, kako je na raspravi iznio izrađivač Studije utjecaja na okoliš, 138 ha, kako piše u Studiji ili 187,56 ha, kako piše u prilogu Studije. Izrađivač Studije nije znao odgovor na to pitanje kao ni otkud podatak u Studiji da će se od koncesije za golf igralište godišnje zaraditi 2.700.000 kn kada je načelnik izjavio da se 80 ha daje u koncesiju, a država je odredila da se hektar golf terena u koncesiju daje za 400 kn godišnje, što godišnje iznosi cijelih 32.000 kn.

I najvažnije pitanje o razlogu zbog kojeg je većina predstavnika Savjetodavnog stručnog povjerenstva najprije na prvoj sjednici

20. ožujka 2008. godine donijela zaključak da je zahvat neprihvatljiv za okoliš, te da se mora smanjiti broj ležajeva za pola, a zatim na posljednjoj, trećoj sjednici ocijenilo da je zahvat ipak prihvatljiv premda se broj ležajeva nije smanjio - ostalo je bez odgovora. Načelnik Općine Motovun je odgovorio da nije istina da se Povjerenstvo složilo oko potrebe smanjivanja zahvata za 50% ležajeva i izjavio da su informacije o tome koje dolaze od predsjednika Savjetodavnog stručnog povjerenstva, g. Šimičića, neistine.

Međutim, Zelena Istra je uspjela pribaviti službeni zapisnik s prve sjednice Povjerenstva u kojem u točki 4. - Odluka o daljnjem radu, stoji: "Svi nazočni članovi Povjerenstva složili su se da je zahvat u ovom obuhvatu (prezentiran SUO) neprihvatljiv za okoliš. Nastavak postupka procjene utjecaja na okoliš moguć je ukoliko se iskorištenost postojećih građevinskih zona smanji za cca 50% što bi dovelo do smanjenja smještajnih kapaciteta do cca 250 postelja. Predstavnik nositelja zahvata Valter Krizmanić, s obzirom na veličinu i zahtjevnost projekta te na traženje Povjerenstva za smanjenjem smještajnih kapaciteta, nije u mogućnosti izjasnit se tijekom ove sjednice." Na drugoj sjednici održanoj 20. lipnja 2008., pod prvom točkom dnevnog reda - usvajanje zapisnika s prethodne sjednice, stoji: "...Uz odgovarajući komentar dr. Sošića i g. Vugrinca, svi članovi Povjerenstva su se izjasnili da zaključke iz zapisnika nije potrebno mijenjati."

Podatak koji nikog ne bi trebao ostaviti ravnodušnim je i način na koji država pogoduje investitorima u golf komplekse. Osim što im koncesiju naplaćuje samo 400 kn godišnje za terene koji se nalaze na udaljenosti većoj od 1 km od mora, država je odredbama novog Zakona o prostornom uređenju i gradnji omogućila da cijelo područje golf igrališta postane građevno (neizgrađeni dio građevnog područja), što investitorima omogućava da kupuju zemljište kao poljoprivredno i zatim na njemu grade. Da je investitor u Motovunu htio isti zahvat raditi na građevinskom zemljištu, kako bi i trebao, platio bi ga i do 10 puta više. Kakve će to dalekosežne posljedice imati u Istri tek će se vidjeti.

23.10.2008., Upravni odbor Zelene Istre

INTENZIVNE PRIPREME ZA POČETAK KAMPANJE!

Tijekom listopada intenzivno smo radili na pripremi vizualnog identiteta i informativnih tiskanih materijala za kampanju informiranja i poticanja građana na odvojeno sakupljanje korisnog otpada u kućanstvu. Pripremili smo letak, brošuru, plakat i naljepnice različitih boja za označavanje kontejnera.

Kampanja će pratiti postavljanje 80 kompleta kontejnera za koristan otpad, tzv. „zelenih otoka“, u cijelom gradu. Kontejneri će biti namijenjeni sakupljanju papira i kartona (plavi), plastične i metalne ambalaže (žuti) i staklene ambalaže (zeleni).

Građani Pule će također imati mogućnost besplatno predati različiti otpad u reciklažnom dvorištu koje će se otvoriti u sklopu tvrtke Metis u Šijani (preko puta Mercatora i Merkura).

U sklopu kampanje održat ćemo i novoosmišljeni igrokaz "Priča o robotu Smečku" u deset vrtića u kojima će biti

postavljeni kontejneri u obliku medvjeda, žabe i delfina. Edukacija najmlađih vrlo je važna jer daje najbolje rezultate. Djeca nemaju loše navike te stečeno znanje prenose roditeljima, promjenom stava najmlađih mijenjamo one odraslih. Djeca, za razliku od odraslih, još vjeruju da mogu biti spasitelji planeta Zemlje i čuvari okoliša. Nakon igrokaza djeca će zajedno sa svojim tetama na eko-radionicama izrađivati robota Smečka od korisnog otpada, a završna će izložba radova biti održana u Gradskoj knjižnici i čitaonici.

Nakon višegodišnjeg rada i upornog uvjeravanja općina i gradova u Istri na odvojeno sakupljanje otpada - napokon se događaju prvi konkretni koraci!

Nadamo se da će Pula biti uspješan primjer kojeg će slijediti i ostali.

Milena Radošević/ Irena Burba

MOBILIZACIJA STUDENATA!

U sklopu projekta "Mobilizacija javnosti za sudjelovanje u postupcima procjene utjecaja na okoliš" na Sveučilištu "Jurja Dobrile" u Puli, Odjel za turizam i ekonomiju "Dr. Mijo Mirković" (kolegij "Ekonomija i turizam") smo, u suradnji s prof. Kristinom Afrić Rakitovec, 21. listopada prikazali film "Zainteresirana javnost" i održali predavanje o procjeni utjecaja na okoliš i sudjelovanju javnosti. Studentima/cama smo ponudili i nešto više - sedmodnevni internship program u udruzi za zaštitu okoliša "Sunce" iz Splita. Zainteresiranima za temu pruža se prilika da steknu više teorijskog i praktičnog

znanja o zakonodavstvu s područja procjene utjecaja na okoliš i njegovoj primjeni, da uz podršku steknu osnovna konkretna znanja, koja mogu iskoristiti za diplomski rad, prijenos znanja kolegama, u budućoj profesionalnoj karijeri.... Za odabranog kandidata osigurali smo pokriće troškova prijevoza i boravka u Splitu.

Udruga "Sunce" će isti internship program, ali u Zelenoj Istri ponuditi jednom splitskom studentu/ici. Interes za znanstvenim radom na području procjene utjecaja na okoliš se u Hrvatskoj, za razliku od Europe, nije još razvio pa je jedan od ciljeva našeg programa prakse za studente i potaknuti interes za ove teme među studentskom populacijom.

Dušica Radojčić

PLAN UPRAVLJANJA SLIVOM RIJEKE MIRNE

Na poziv Hrvatskih voda Zelena Istra je 16. i 28. listopada prisustvovala na predstavljanju pilot projekta "Plan upravljanja slivom rijeke Mirne" te je i aktivno sudjelovala u radu radnih grupa koje su se zajednički pokušale

usuglasiti oko ključnih problema u okviru

identificiranja najznačajnijih pritisaka na sliv rijeke Mirne, sve s ciljem izrade Plana upravljanja slivom rijeke Mirne.

Ovo je vjerojatno prvi puta da su se na jednom mjestu našli predstavnici Ministarstva ruralnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva, Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, Zavoda za zaštitu prirode, Hrvatskih voda, Istarskog vodovoda, Agencije za zaštitu okoliša, Istarske županije, JU Natura Histrica, ribolovna društva i nevladine organizacije, koji imaju različite poglede i saznanja vezana uz Mirnu.

Dosadašnja praksa nije uključivala kvalitetnu komunikaciju između tih dionika tako

da su Hrvatske vode svoje aktivnosti usmjerile na prioritetne probleme koji se tiču vodopokrbe i zaštite od poplava, no, nisu uzimali u obzir utjecaj na floru, faunu, zaštićena staništa i sl. Zanimljivo je da se nijedna lokalna uprava i samouprava koja se nalazi na području sliva Mirne nije odazvala, dokazujući i time nezainteresiranost i inertnost.

Ovakvim pristupom pokušat će se doći do plana upravljanja koji će uzeti u obzir sve probleme, stajališta te će poboljšati komunikaciju između institucija i u krajnjoj liniji doprinijeti održivijem upravljanju Mirne kojem je cilj postizanje dobrog ekološkog potencijala uzimajući u obzir vodoopskrbu i zaštitu od poplava.

U radnoj grupi koja se odnosila na degradaciju prirodnih staništa, u kojoj je aktivno sudjelovala i Zelena Istra, zaključilo se da su hidromorfološke promjene uvjetovale promjene staništa i ekološkog kontinuuma vodotoka, a time i sastava zajednica. Te da su prirodna staništa degradirana uslijed reguliranja vodotoka, isušivanja zbog poljoprivrednih potreba i melioracijskih zahvata.

Među predloženim mjerama su i revitalizacija starog korita Mirne u cilju obnove Motovunske šume, vraćanje periodičnih poplava-pogotovo u Motovunskoj šumi budući da bi to bio jedini način da ona opstane, zabrana i kontrola unošenja alohtonih vrsta, komunikacija sa svim relevantnim sudionicima, zaštita staništa sukladno Nacionalnoj ekološkoj mreži kojoj Mirna pripada (tu se postavio i problem izgradnje novog golf igrališta Brkač koje će se nalaziti u utjecajnom području Nacionalne ekološke mreže, koji će direktno utjecati na ekosustave i staništa koja su dio te mreže i time strogo zaštićena kao i na biološki minimum vode budući da se velike količine vode namjeravaju crpiti upravo iz Mirne), utvrđivanje biološkog minimuma voda koji se može utvrditi jedino ciljanim terenskim istraživanjem, mogućnost pregrada kako bi se voda mogla zadržavati, puštanje prirodne vegetacije na pojedinim dijelovima i sl. Ovi prijedlozi će se detaljnije razraditi te će se u konačnici utvrditi konkretne mjere i ciljevi koji će ući u Plan upravljanja slivom rijeke Mirne.

Irena Burba

DIJALOGOM DO ODRŽIVE ENERGIJE

Društvo za oblikovanje održivog razvoja - DOOR u suradnji s udrugom Zelena Istra je 14. listopada 2008. organiziralo radionicu o ulozi civilnog društva i struke na području energije i zaštite okoliša. Radionica po nazivom "Dijalogom do održive energije" održana je u prostorijama Istarske razvojne agencije u Puli. Glavno područje diskusije prisutnih na radionici, predstavnika organizacija civilnog društva, strukovnih udruga, znanstvenih institucija i poslovnog energetskeg sektora, bio je dijalog o energetskeim perspektivama Hrvatske, primjerima energetske učinkovitosti u Hrvatskoj i aktivnostima nevladinih udruga na području energije i zaštite okoliša.

Iz diskusije izdvajamo stajališta dipl. ing. Silvana Cukona iz Istarske županije, koji je iznio podatak da Istarska županija troši oko 50% energije koja se proizvede na njenom

području, objasnio projekt plinifikacije u Istri, plan sustavnog gospodarenja energijom na prostoru županije, ideju o potrebi razvijanja Strategije energetskeg razvitka za Istru u koju je potrebno uključiti i promet, te plan osnivanja, strukturu, aktivnosti i radne pakete Istarske regionalne energetske agencije I.R.E.N.A. Diskusija se proširila na pitanja uloge, zadaće i doprinose partnera i osnivača Agencije, informiranje javnosti o postojanju i radu Agencije, mogućim poveznicama s projektom UNDP Hrvatska, koji uključuje potpisivanje Energetskih povelja s gradovima i županijama, sufinanciranje projekata obnovljivih izvora energije, te pravnom okviru za korištenje obnovljivih izvora energije. U prezentaciji o namirenju energetske potrebe u Hrvatskoj dr.sc. Mladen Zeljko iz Energetskog Instituta Hrvoje Požar izložio je statističke preglede dosadašnje proizvodnje (uključujući i

obnovljive izvore) i potrošnje energije u Hrvatskoj kao i predviđanja za potrošnju i proizvodnju do 2030. god. Zanimljiv je podatak da je procjena da na razini Hrvatske u 2030. godini ukupna proizvodnja energije će pokrivati svega 1/3 potrošnje, tj. do 2020. godine u Hrvatskoj će nedostajati 20 TWh energije. Tu se otvorilo pitanje prijedloga Strategije energetske razvoja RH koja je u procesu izrade, uz najavu skore javne rasprave i stupanja na snagu. Dr.sc Igor Vukman predstavio je komunikacijsku strategiju Zelene Istre prilikom educiranja javnosti (različiti profili korisnika) o globalnom zagrijavanju i obnovljivim izvorima energije. Sudionicima je predstavio teme kojima se bave tijekom edukacije, ciljanim skupinama, koje aktivnosti i materijale se koriste te principima efikasnog prijenosa poruke i poticanja na akciju. U predavanju se govorilo i o motivaciji sudionika te različitim pristupima kako utjecati na istu.

Konkretan primjer akcije/edukacije Zelene Istre uz fotografije je dao pregled kako pozitivan aktivistički pristup funkcionira u praksi.

Konkretan prijedlog projekata za čiju uspješnu provedbu je nužna međusektorska suradnja je obilježavanje Tjedna održive energije u Istarskoj županiji. Tjedan održive energije u 2009. godini obilježava se od 9. do 13. veljače. Predloženo je da sudionici kontaktiraju i motiviraju relevantne dionike – lokalnu upravu, tvrtke i organizacije civilnog društva, za početak u Puli, Labinu i Novigradu, na obilježavanje Tjedna. U sklopu Tjedna organizirao bi se dvodnevni sajam znanja, s dvodnevним predstavljanjem aktivnosti tvrtki, lokalnih uprava i udruga, a nudili bi se savjeti i edukacija svima koji to žele.

DOOR, Lidija Burić, Daniel Rodik

ZELENI TELEFON

U listopadu smo primili 26 prijava građana na Zeleni telefon. Od toga: gradnja 1, otpad 7, zelenilo 4, zrak 6, razno 5, tlo 1, vode 1, životinje 1.

HRVATSKE VODE LOŠIM METODAMA ODRŽAVANJA VODOTOKA UGROŽAVAJU STROGO ZAŠTIĆENE ZAVIČAJNE SVOJTE U ISTRI

Brojni pozivi građana na naš servis Zelenog telefona odnose se i na ugrožavanje vodenih i za vodu vezanih staništa u Istri. Jedan od posljednjih slučajeva odnosio se na devastaciju Rakovog potoka u općini Cerovlje. Kao što i samo ime kaže ovaj potok je stanište mnogih riječnih rakova koji su zakonski zaštićeni te se ubrajaju u strogo zaštićene zavičajne svojte (NN 70/05), a na europskoj i svjetskoj razini uvršteni su Crvenu knjigu IUCN-a i u Apendiks br. III Bernske konvencije.

Primjedbe mještana odnosile su se na metode uređenja i sanacije potoka od strane Hrvatskih voda: na kanaliziranje potoka, neprimjerenu košnju te sječu rječnog drveća. Cilj radova je obrana od poplava, ali na taj način se od prirodnog potoka stvara običan kanal. Prijavu smo prosljedili Inspekciji zaštite prirode koja je brzo intervenirala i na terenu utvrdila da je potok zaista u devastiranom stanju te je u suradnji s Naturom Histricom pronašla mikrolokacije rakova te će utvrditi mjere njihove zaštite na tom području. Zabrinuti smo praksom Hrvatskih voda u upravljanju vodotocima, smatramo da značajan broj metoda upravljanja vodama nije prihvatljiv za okoliš i prirodu.

Zatražili smo mišljenje doc. dr. sc. Ivane Maguire s Zoologijskog odsjeka Prirodoslovno matematičkog fakulteta u Zagrebu koja nam je potvrdila da regulacija vodenih tokova drastično smanjuje populaciju riječnih rakova i drugih vodenih staništa. Također je za njihov opstanak neophodna i obalna vegetacija budući da rakovi vole zasjenjena staništa, jer zapravo sjena osigurava da temperatura

vode ne naraste previše, a time da i količina kisika u vodi bude optimalnija za njihov život. U svojoj izjavi također navodi i jednu vrlo zanimljivu činjenicu, naime u najnovijim istraživanjima utvrđeno je da je jedan od centara genetičke raznolikosti bjelonogih rakova upravo Istra.

I predstavnik Nature Histrice gospodin Roberto Stelko koji već godinama proučava staništa ptica svjedok je štetnih metoda kojima se ta staništa ugrožavaju, posebice na ušću rijeke Mirne za koje je pokrenut postupak proglašenja ornitološkim rezervatom. On je potvrdio da zbog sječe trstike uz tokove i kanale na ušću rijeke Mirne i Raše dolazi do pada populacije ptica u gnijezdištu. Stelko je istaknuo da su najugroženija vrsta trstenjaci koji se gnijezde u trstici te da bi na području Mirne trebalo biti oko 10.000 ptica, no danas ih ima svega tisuću.

U novoj Strategiji upravljanja vodama koja je usvojena 15. srpnja 2008. godine u više točaka spominje se zaštita vodenih ekosustava te procjena biološke raznolikosti i revitalizacijskog potencijala vodnih i za vodu vezanih staništa te je vidljivo da su neke smjernice uskladili s Okvirnom direktivom o vodama EU. U strategiji su označena područja u kojima je zabilježen nestanak osjetljivih vrsta biljaka i životinja zbog zahvata koji su promijenili prirodno stanje voda, te područja koja bi mogla biti prioritet u zaštiti bioraznolikosti vodenih i priobalnih staništa. Tu se navodi i Mirna kao jedno od područja koje se može revitalizirati. Sukladno novoj Strategiji smatramo da je krajnje vrijeme da se taj cilj počne i ostvarivati, a ne dodatno pogoršavati stanje voda i pripadajućih ekosustava. Jer vidljivo je da su smjernice u Strategiji isključivo na papiru tj. ne postoji akcijski plan, mjere kako bi se te smjernice u praksi i provodile.

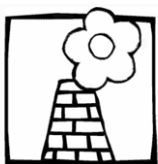
USPJEŠNO RIJEŠEN SLUČAJ SA ZELENOG TELEFONA

Već smo u više navrata govorili o automehaničarskim, autolakirerskim i sličnim obrtima koji mogu biti vrlo "neugodni" susjedi ukoliko se ne pridržavaju mjera za zaštitu okoliša. Otrovnosparavanja, buka, opasan otpad u kontejneru za komunalni otpad samo su neki od problema s kojima se građani susreću ukoliko žive blizu takvih obrta.

Te slučajeve prijavljujemo inspekciji zaštite okoliša i evo jedan od njih, na zadovoljstvo mnogih susjeda, je uspješno riješen. Inspekcija zaštite okoliša obavijestila nas je da je postupajući po našoj prijavi obavila inspekcijски nadzor te je utvrdila da sporna tvrtka za proizvodnju plovila nije obavila mjerenje emisija onečišćujućih tvari u zrak na tri ventilacijska ispusta iz proizvodnog pogona te im je naređeno mjerenje tih emisija u zrak.

S obzirom da se u proizvodnji plovila koristi polisterska smola, gelocat, katalizator te nitro razrjeđivač, tvrtki je naređeno da prijavi pogon za proizvodnju plovila u Registar postrojenja u kojem se koriste hlapivi organski spojevi ili proizvodi koji sadrže hlapive organske spojeve te da vodi evidenciju o korištenju tih spojeva.

U takvoj djelatnosti nastaje otpad za koji ova tvrtka nije vodila očevidnike, pa joj je naređeno i da uspostave i vode očevidnik o nastanku i tijeku tog otpada. I evo, nadam se da ste sada uvidjeli kako ne morate trpjeti posljedice npr. vašeg susjeda autolakirera jer su takvi obrti itekako dužni poduzeti sve ove mjere zaštite okoliša!

zelena istra

Zelena Istra
Gajeva 3, 52100 Pula
tel./fax. +385 52 506 065
udruga-zelena-istra@pu.t-com.hr
www.zelena-istra.hr